

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de sürdürülen “zorunlu askerlik” uygulamasına bağılı olarak kışlalarda şüpheli asker intiharları ve hak ihlalleri devam edegelmektedir. Bu konuda ailelerin ve sivil toplumun yıllardır dile getirmesine rağmen herhangi etkili bir çalışma yürütülememiştir. Her ne kadar “bedelli askerlik” söz konusu olsa da ücretinin çok yüksek olmasından dolayı askerlik, yoksul kesimler için hâlâ “zorunlu/mecburi” olmaya devam ederken şüpheli asker ölümü vakaları kamuoyuna yansımaktadır. Bu nedenle zorunlu askerlik görevi sırasında yaşanan şüpheli intihar olaylarının ve hak ihlallerinin tüm boyutlarıyla araştırılarak bu konuda alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa’nın 98 inci İç Tüzüğün 104 üncü ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

Murat SARISAÇ
Van Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de “zorunlu askerlik” görevi sırasında yaşanan şüpheli asker intiharları ve hak ihlalleri sıklıkla gündeme gelmektedir. Buna karşılık muhtelif dönemlerde sivil toplum kuruluşları (STK) tarafından hazırlanan raporlara ve belirtilen taleplere rağmen bir ilerleme kaydedilememiştir. Bu süreçte her ne kadar “bedelli askerlik” uygulamasına geçilse de maddi durumu olmayan kesimler için bir şey değişmemiştir. Yine AKP İktidarları boyunca yaşanan şüpheli vakaların incelenmesi ve aydınlatılması konusunda gerekli çaba da gösterilmemiştir. Oysaki Milli Savunma Bakanlığı(MSB)’nin bir soru önergesine verdiği cevapta sadece 2002 – 2013 döneminde 1035 intihar vakasının yaşandığı belirtilmektedir.

Şüpheli asker intiharı vakalarının sonucusu ise Van’da yaşanmıştır. Muş – Malazgirt doğumlu er Ahmet Türel, Van’da askerliğini yaparken nöbet sırasında ağır yaralı olarak bulunmuştur. Göğsünün sol üst tarafında 3 adet G-3 (Piyade tüfeği) kurşunuyla yaralandığı belirtilen Türel, Ankara Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi’ne (GATA) sevk edilmesinden kısa bir süre sonra yaşamını yitirmiştir. Her ne kadar intihar ettiği belirtilse de Türel’in ailesi; intihar etmesi için herhangi bir probleminin olmadığını belirterek bunun bir intihar vakası olmadığını ifade etmişlerdir.

Kışlalarda hak ihlalleri ve intihar vakaları yıllardır devam eden bir olgu olarak kendini göstermektedir. Özellikle son yıllarda “bedelli askerlik” uygulamasına geçilmesine rağmen ücretin çok yüksek olması, askerliği maddi durumu olmayan yoksul kesimler için bugün de “zorunlu” kılmaktadır. Buna karşın yıllarca dile getirilse de vicdani ret hakkı tanınmadığı gibi kamu hizmetine katılımla askerlik görevinin yapılması noktasında da çözümler geliştirilmemiştir. Bugün Türkiye, üyesi olduğu Avrupa konseyi (AK) ülkeleri içinde vicdani ret hakkını yurttaşlarına tanımayan tek ülke konumundadır. Bununla birlikte Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) de Ocak 2006’da vicdani retçi Osman Murat Ülke hakkındaki kararında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ihlal edildiğini vurgulayarak Türkiye’yi tazminata mahkum etmiştir.

Bugün şüpheli asker intiharları vakalarının esas sebeplerinin ortaya çıkarılmamasının nedeni, faillere yönelik cezasızlık politikalarıdır. Yaşanan her ölüm aileler ve basına “intihar” olarak aktarılırken devreye giren askeri savcılıkların verdiği “takipsizlik” kararlarıyla konu kapatılmaktadır. Bu nedendir ki Mart 2012’de kışlada intihar ettiği belirtilen piyade er Mazlum Karabulut davasında askeri savcılığın takipsizlik kararı vermesi üzerine dava Anayasa Mahkemesi(AYM)’ne taşınmış ve Ocak 2015’te açıklanan kararda Karabulut hakkında yaşam hakkının ihlâl edildiği ve etkin soruşturma yürütülmediği yönünde karar verilmiştir. Bu karar, zorunlu askerlik görevi sırasında meydana geldiği iddia edilen intiharlar ve şüpheli ölümler konusunda da bir emsal niteliği taşımaktadır.

Türkiye Barolar Birliği ve Türkiye Emekli Astsubaylar Derneği’nin Mart 2015’te açıkladığı verilere göre; mobing mağduru askerlerin % 42’si hakarettten, %30’u dayaktan, %28’i orantısız cezalardan, %24’ü sağlık hizmeti alamamaktan, %14’ü aşırı fiziksel aktiviteye zorlanmaktan, %14’ü tehdit edilmekten, %7’si rütbeli personelin şahsi işlerine koşturulmaktan, %7’si uykusuz bırakılmaktan şikâyetçi olmuşlardır. Araştırmaların spesifik boyutunda ise hak ihlallerine maruz kalmanın nedenleri Kürt, Alevi, Ermeni vb. olmak da olabilmektedir. Çünkü bugün de yaşanan birçok olayda nefret suçlarının izleri görülebilmektedir. Öyle ki Ağrı’da bir erin Mayıs 2018’de öldüresiye dövülmesinin nedeninin “Kürt kimliği” olduğu iddiası kamuoyuna yansımıştır.

Bu nedenle caydırıcı bir etki yaratması amacıyla nefret suçları ve cezaları konusunda ciddi adımların atılmasının yanında vicdani ret hakkının tanınması gerekmektedir. Yine adil ve tarafsız bir soruşturma süreci için şüpheli asker intiharlarına ilişkin adli sürecin bir bütün olarak askeri yargıdan alınarak sivil yargıya devredilmesi ve kötü muamele, intihar, şüpheli ölüm iddialarının sivil mahkemelerce soruşturulması gerekmektedir. Dolayısıyla zorunlu askerlik görevi sırasında intihar ettiği iddia edilen şüpheli tüm asker ölümlerinin nedenlerinin araştırılması ve gerekli tedbirlerin alınması amacıyla meclis araştırma komisyonunun kurulmasını talep ediyoruz.